

Fylkesmannen i Østfold

Arbeidsdepartementet

Postboks 8019 Dep
0030 OSLO

Helse- og sosialavdelingen

Deres ref.:

Vår ref.: 2011/4362 721.10 AET

Vår dato: 22.08.2011

Høringsuttalelse om forskrift til lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen

Vi viser til Arbeidsdepartementets høringsbrev av 12.04.2011 vedlagt utkast til forskrift til lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen.

Fylkesmannen i Østfold vil gjerne gi følgende uttalelse til utkast til forskrift:

Kapittel 1. Utenlandske statsborgeres rett til sosiale tjenester

Til Kapittel 1:

I forskriften §4 første ledd, presiseres unntak i form av opplysning, råd og veiledning. Fylkesmannen i Østfold mener retten til opplysning, råd og veiledning kommer bedre frem dersom det fremkommer tidligere i forskriften at "utenlandske statsborgere *har rett* på opplysning, råd og veiledning". Fylkesmannen i Østfold tolker forskriftsforslaget slik at alle har rett på opplysning, råd og veiledning, Jf § 1-5.

§ 1 Personer som ikke har bopel i riket

Uttrykket *bopel* bør avklares bedre. Vi har forstått det slik at det handler om de som oppholder seg i landet innenfor i et begrenset tidsrom.

2. ledd omhandler rett til økonomisk stønad og hjelp til å finne midlertidig botilbud "inntil" vedkommende kan få bistand fra hjemlandet. Fylkesmannen i Østfold antar at en del av de som omfattes av §1, ikke med enkelhet kan få bistand fra hjemlandet. Vi ønsker mer utdyping av tidsrom når begrepet "inntil" benyttes.

Fylkesmannen ser at forslag til forskrift er tydeligere med hensyn til de som tidligere har hatt "tålt" opphold. 4. ledd klargjør rettigheter for reflektanter.

§ 2 Personer som har tilbud om statlig innkvartering

Fylkesmannen i Østfold foreslår endret forskriftstekst i § 2: "Asylsøkere som er i, eller *har rett* til tilbud om statlig innkvartering, har ikke krav på.....". Dette for å tydeliggjøre hva som er det lokale NAV kontorets ansvar for denne gruppen. Fylkesmannen i Østfold savner presiseringer med hensyn til personer som ikke har mulighet til å returnere til eget hjemland. I § 2 ligger også rett til opplysning, råd og veiledning. Jfr §4.

§ 3 Personer som er bosatt i en kommune som mottar integreringstilskudd

Fylkesmannen i Østfold støtter forslag til forskrift. Bestemmelsen har blitt tydeligere med hensyn til at vurdering av at søker har et ”stående tilbud” i fraflyttingskommunen er fjernet.

§ 4 Personer som ikke har lovlig opphold i riket

I 2. ledd foreslår Fylkesmannen i Østfold å endre: ”Kan personen ikke dra omsorg for seg selv, skal vedkommende ha rett til et statlig tilbud.” Vi ser det som viktig å ha tilstrekkelig med plasser for statlig innkvartering for de som har fått endelig avslag på søknad om opphold. Dersom kommunen skal finne midlertidig bolig, bør det angis tydelige retningslinjer for ”nødssituasjon som gir rett til økonomisk stønad og botilbud”.

Hjelp til vedkommende ”i praksis” vil kunne forlate landet, ønskes mer spesifisert. Det gjelder hvem som har ansvar for å dekke utgifter for de som har rett til et statlig tilbud om innkvartering, men som velger å oppholde seg utenfor.

Fylkesmannen i Østfold ønsker en særlig bestemmelse om personer som er innsatt i fengsel og i forhold til løslatelse av disse. Vi kan ikke se at disse personene ivaretas tilstrekkelig gjennom forslag til forskriftens §4, andre ledd , og mener det bør utarbeides en særlig bestemmelse som ivaretar disse tilfellene..

Det er behov for mer avklaring rundt innsatte som ikke kan reise tilbake til hjemlandet etter løslatelse. Det mangler også en særlig bestemmelse for de som er i behandling i psykisk helsevern.

Kapittel 2. Kvalifiseringsprogrammet

§ 7 i forskriftsforslaget

Arbeid som eneste utgang

Departementets forslag til forskrift om å vektlegge arbeid som eneste utgang etter et gjennomført program, vil etter Fylkesmannen i Østfolds oppfatning kunne frata de svakest stilte mulighet for å delta i et kvalifiseringsprogram. Dette er i strid med Intensjonen i Ot.prp. nr. 70 og hva som er praksis i Østfold nå. Etter det vi har forstått og praktisert skal kvalifiseringsprogrammet bidra til at den enkelte blir i stand til å komme i arbeid og å beholde arbeidet over tid. Deltakere i kvalifiseringsprogrammet vil ha varierende forutsetninger for å delta i arbeidslivet. Programmene innvilges selv om det ved oppstart er usikkert om deltakeren kan komme i arbeid etter avsluttet program.

Fylkesmannen mener at det er hensiktsmessig å få frem at arbeid ikke er den eneste utgang og vi vil her fremheve at kvalifiseringsprogrammet er et av lovens hovedvirkemidler for å fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet.

Betydning for målgruppen

Dette kan også få betydning for forståelsen av målgruppen for programmet. Målgruppen vil i stor grad, som nevnt ovenfor, omfatte personer som uten program ville vært avhengig av økonomisk sosialhjelp som hovedinntektskilde. Programmet retter seg mot personer med vesentlig nedsatt arbeids- og inntektsevne som har ingen eller svært begrensede ytelser etter folketrygdloven eller arbeidsmarkedsloven. Dette gjelder personer som av ulike årsaker har behov for tett individuell oppfølging for å komme i arbeid. Det kan være mennesker som aldri har vært i arbeid eller har falt ut av arbeidslivet, mangler grunnleggende skolegang og utdanning, har rusrelaterte utfordringer eller sammensatte problemer av sosial eller helsemessig art. Mange har flere problemer samtidig og i gjensidig påvirkning. Formålet om sosial inkludering og kvalifiseringsprogrammet som en del av fattigdomssatsningen risikerer å

bli begrenset dersom forslaget til forskriften § 7 blir stående. Målgruppen for kvalifiseringsprogrammet pr. i dag er de som står lengst fra arbeidsmarkedet, ungdommer som faller ut av skole og arbeid, innvandrere som trenger tett og koordinert oppfølging for å bli inkludert i arbeidsliv og det sosiale livet. Dette samsvarer med formålsparagrafen i Lov om Sosiale tjenester i NAV.

Evaluering

Fylkesmannen i Østfold mener at tidfestede evalueringer i tillegg til den tette og koordinerte bistand gjennom deltakelse i programmet er med på å sikre en god oppfølging fra kvalifiseringsprogrammets start. Videre er det en kvalitetssikring i forhold til å vurdere i løpet av programperioden om innholdet i programmet er det riktige for deltakeren.

Fylkesmannen er enig i Arbeids- og velferdsdirektoratets forslag til nytt første, andre, tredje og fjerde ledd § 7:

Arbeidsrettede tiltak omfatter kommunale og statlige arbeidsrettede tiltak som tar sikte på å kvalifisere deltakeren til arbeid. Hvis arbeidsrettede tiltak ikke inngår i programmet fra oppstart, skal det inngå fra det tidspunkt det vurderes som hensiktsmessig.

Arbeidssøking skal inngå fra det tidspunkt det vurderes som hensiktsmessig. Hvis arbeidssøkingen ikke fører frem, kan det være hensiktsmessig å tilrettelegge for overgang til andre arbeidskvalifiserende tiltak.

Programmet skal være på full tid. Det innebærer at deltakeren må sette av 37 ½ time per uke til programmet. Innenfor denne tidsrammen skal det utformes et individuelt program.

Kvalifiseringsprogrammets innhold skal evalueres i løpet av programperioden. Det skal fremgå av programmet på hvilket tidspunkt det skal foretas evalueringer. Evalueringene inngår i den kontinuerlige oppfølgingen av deltakeren. Tiltakene i programmet og deltakerens progresjon skal vurderes og eventuelt følges opp med endringer i programmets innhold.

§8 Varighet jf § 32

Fylkesmannen i Østfold stiller seg bak forslaget om at programmets varighet skal vedtaksfestes. Vi støtter også bestemmelsen om annen gangs forlengelse av vedtak om kvalifiseringsprogram. Det vil styrke deltakers rettsikkerhet. Det er i tillegg viktig at varighet fastsettes med utgangspunkt i deltakerens individuelle behov og forutsetninger, og ikke i de tiltak som programmet skal bestå av.

Gjeninntak i program

I og med at målgruppen for kvalifiseringsprogrammet pr. i dag er de som står lengst fra arbeidsmarkedet, og som trenger tett og koordinert oppfølging for å bli inkludert i arbeidsliv og det sosiale livet, er sannsynligheten stor for at flere ikke klarer å beholde sitt arbeid over tid. Fylkesmannen mener derfor at forskriften skal åpne for at enkelte kan innvilges kvalifiseringsprogram mer enn en gang i livet, til tross for at "en gang" også omtales i Ot.prp.70.

Fylkesmannen er enig i Arbeids- og velferdsdirektoratets forslag til nytt første ledd § 8:

Varigheten av kvalifiseringsprogrammet skal fremgå av vedtaket om innvilget program. Programmets varighet fastsettes med utgangspunkt i deltakerens behov og forutsetninger slik de fremkommer i arbeidsevnevurderingen.

§ 9 Barnetillegg

Fylkesmannen i Østfold er enig med Arbeids- og velferdsdirektoratet som skriver følgende i sin høringsuttalelse:

”at det er uheldig å forskriftsfeste barnetillegget til et konkret beløp som dermed ikke blir indeksjustert. Personene som mottar dette tillegget til forsørgelse av barn er i en av hovedgruppene som satsningen mot barnefattigdom er rettet inn mot. Barnetillegget er et virkemiddel for å bedre økonomien for denne gruppa. Direktoratet mener derfor tillegget bør være høyere, og fastsettes som en viss prosent av grunnbeløpet. Et annet alternativ er å fastsette tillegget i årlige vedtak.

Direktoratet støtter forslaget for øvrig.”

Med hilsen

Elisabeth Lilleborge Markhus e.f.
fylkeslege

Anne Eilen Temte
rådgiver